

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ І.В. Геруш
“ 24 ” _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
V курсу спеціальності «226 Фармація»,
підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні
З СОЦІАЛЬНОЇ ФАРМАЦІЇ

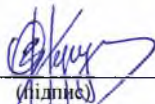
Довідник з дисципліни «Соціальна фармація» розроблений для студентів ЗВО спеціальності 226 «Фармація» (К.2016 р.) галузі знань 22 «Охорона здоров'я» відповідно до Стандартів вищої освіти України, примірного навчального плану та відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 226 «Фармація» у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет».

Розробники:

Басараба Роксолана Юріївна. к. фарм.н., асистент кафедри фармації.

Схвалено на методичній нараді кафедри фармації
„16” червня 2020 року (протокол № 20).

Завідувач кафедри _____

(О.В. Геруш)

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін фармацевтичного профілю
„17” червня 2020 року (протокол № 6).

Голова предметної методичної
комісії _____

(О.В. Геруш)

Навчальна дисципліна
нормативна дисципліна, дисципліна за вибором студентів (потрібне підкреслити)
Соціальна фармація як нормативна дисципліна:

1. - базується на вивченні студентами біохімії, фармакології, фармацевтичної хімії, технології ліків, організації та економіки фармації, фармацевтичного менеджменту та маркетингу, фармацевтичного законодавства.
2. - закладає основи вивчення студентами таких дисциплін як, стандартизація лікарських засобів, управління якістю, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами на формування умінь застосовувати знання з Соціальної фармації у процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.
3. Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонського процесу.
4. Програма дисципліни „Соціальна фармація” складає залік, який у свою чергу поділяється таким чином:

Кількість навчальних годин для студентів **5 курсу денної** форми навчання
(всього: 90 год (3,0 кредитів ECTS), з них:

лекції - 10 годин.

практичні заняття – 30 годин.

самостійна робота студентів - 50 годин.

зміст дисципліни структуровано на 1 залік.

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студента теоретичних і практичних знань, необхідних майбутньому фахівцю, вивчення ними механізмів дії на організм людини лікарських препаратів в токсичних і субтоксичних дозах та засвоєння методів діагностики, лікування і профілактики отруєнь.

Завдання навчальної дисципліни - узагальнення соціальних аспектів діяльності аптечного закладу та опрацювання шляхів підвищення його соціальної привабливості.

СТРУКТУРОВАНІЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ
з навчальної дисципліни **Соціальна фармація**
для студентів _____ фармацевтичного факультету
за спеціальністю (напрямом) 226 Фармація

Таблиця
д.ф.н.

Денна форма	Кількість годин, у тому числі				Рік навчання, семестр	Вид контролю
	Всього годин/кредити	Аудиторних		СРС		
		Лекції	Практичні заняття			
	90/3	10	30	50		
МОДУЛЬ 1 Змістових модулів 2	90/3	12	34	40	4-й IX	залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання : аудиторних занять 44,4 %; самостійної роботи 55,5 %

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

інтегральні:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та не фахової аудиторії.

загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність використовувати у професійної діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик

ФК 6. Здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами, парафармацевтичними товарами, засобами медичного призначення та лікувальною парфумерно-косметичною продукцією відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики (GPP) та інших організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства

ФК 11. Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1-2. Теоретичні основи формування соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами.

Цілі, цінності, пріоритети, ключові функції, стратегії, проблеми та завдання системи охорони здоров'я України в сучасних умовах. Особливості фінансування системи охорони здоров'я. Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 роки. Складові оцінки якості медичної і фармацевтичної допомоги. Становлення та розвиток соціальної фармації.

Тема 3. Соціально-економічні підходи до забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення

Державні гарантії у галузі забезпечення ліками окремих соціально важливих нозологій, соціально небезпечних та орфанних захворювань, незахищених верств населення. Система державних закупівель лікарських засобів, виробів медичного призначення та технічних засобів реабілітації в Україні. Порядок фінансування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань. Здійснення фармацевтичного забезпечення державних, комунальних та приватних лікувально-профілактичних закладів. Референтне ціноутворення під час державних закупівель. Особливості встановлення роздрібною вартості на лікарські засоби, вироби медичного призначення, супутні аптечні товари при різних формах відпуску.

Основні положення нормативної бази урядової програми «Доступні ліки». Особливості виписування та обліку електронних рецептів. Механізм реімбурсації аптекам коштів за відпущені лікарські засоби

Тема 4. Державні соціальні гарантії щодо забезпечення професійних прав, пільг та доходів фармацевтичних працівників

Нормативно-правове регулювання дотримання професійних прав та забезпечення пільг для фармацевтичних працівників. Державні соціальні гарантії у сфері доходів населення. Критерії встановлення розміру посадових окладів адміністративно-управлінського і фармацевтичного персоналу аптекних закладів. Порядок нарахування різних видів виплат: заробітної плати, за роботу у святкові дні, за понаднормову працю, сумісництво, керівництво виробничою практикою, допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та ін. Порядок нарахування, утримання та сплати обов'язкових відрахувань з доходів фізичних осіб. Особливості застосування податкової соціальної пільги. Податкова знижка.

Тема 5. Медичне страхування як складова соціальної політики держави.

Механізм формування ефективної системи соціально-економічних відносин у суспільстві. Форми та функції медичного страхування. Підходи до впровадження медичного страхування населення в Україні. Нормативно-правове забезпечення медичного страхування населення. Гарантований рівень медичних послуг. Державна страхова медицина. Формулярна система. Механізм рефундації коштів аптекам за відпущені лікарські засоби.

Тема 6 Соціальна відповідальність у професійній діяльності фахівців фармації

Тенденції розвитку концепції соціальної відповідальності та її місце в управлінській системі. Обґрунтування соціальної відповідальності у фармації на особистісному рівні. Концептуальні положення та методологія формування соціальної відповідальності фахівців фармації. Особливості надання фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих (пацієнтам онкологічного профілю, паліативним хворим, хворим на рідкісні захворювання, геріатричним пацієнтам та ін.).

Тема 7 Управління якістю фармацевтичного забезпечення.

Система державних закупівель лікарських засобів, виробів медичного призначення та технічних засобів реабілітації в Україні. Порядок фінансування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань. Здійснення фармацевтичного забезпечення державних, комунальних та приватних лікувально-профілактичних закладів. Особливості встановлення роздрібної вартості на лікарські засоби, вироби медичного призначення, супутні аптечні товари при різних формах відпуску. Порівняльний аналіз фармацевтичного забезпечення пільгових категорій населення в Україні та за кордоном. Волонтерська та гуманітарна допомога.

Тема 8-9 Соціальна фармація і право. Фармацевтичне самоврядування. Гуманітарна і волонтерська допомога

Підвищення грамотності населення у питаннях здоров'я як один з ключових елементів міжнародної стратегії ВООЗ. Фармацевтичні аспекти збереження здоров'я та популяризації здорового способу життя. Соціальне значення фармацевтичної профілактики. Роль фармацевтичної опіки при відпуску з аптек лікарських засобів, медичних виробів та супутніх товарів аптечного асортименту. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування. Переваги і недоліки вільного доступу до інформації про застосування лікарських засобів широкого кола споживачів.

Тема 10. Соціальний маркетинг в умовах сучасного фармацевтичного ринку.

Взаємозв'язок суб'єктів фармацевтичного ринку України. Характеристика вітчизняних виробників лікарських засобів та аналіз обсягів їх виробництва. Порівняння сучасних методів аналізу товарної кон'юнктури ринку лікарських засобів. Порівняння сучасних методів аналізу цінової кон'юнктури ринку лікарських засобів. Застосування комп'ютерних технологій для аналізу ринку. Методи фармакоекономічного аналізу схем фармакотерапії.

Вплив соціальнокультурних факторів макросередовища на маркетингові програми фармацевтичних фірм.

Тема 11. Соціальна роль менеджменту у фармацевтичних організаціях.

Зміна парадигми управлінських рішень в XXI столітті. Роль застосування сучасних інформаційних технологій у всіх аспектах діяльності фармацевтичних організацій. Використання комп'ютерних технологій для пошуку інформації про лікарські засоби, про наявність препаратів на ринку, для співпраці з постачальниками та замовлення товару, для обліку поступлення і розходу товару, звітності, зв'язку з контролюючими органами та ін. Переваги і недоліки вільного доступу до інформації про застосування лікарських засобів широкого кола споживачів.

Тема 12. Соціально-фармацевтичні аспекти у наданні фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих.

Особливості надання фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих (пацієнтам онкологічного профілю, паліативним хворим, хворим на рідкісні захворювання). Ключові проблеми немедикаментозного застосування ліків та напрями їх подальшого вирішення. Соціальна роль провізора у недопущенні відпуску ліків з метою немедичного використання. Соціальна небезпека при немедичному використанні допінгу в спорті.

Тема 13. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування.

Застосування фармацевтичної опіки при відпуску з аптек лікарських засобів, медичних виробів та супутніх товарів аптечного асортименту. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування. Інформаційно-рекламне забезпечення відпуску з аптек лікарських засобів та інших товарів. Дотримання законодавчих вимог до реклами лікарських засобів та інших товарів.

Тема 14 Соціальна відповідальність фармацевтичного бізнесу

Особливості місії суб'єктів фармацевтичного бізнесу. Дотримання вимог законодавства та чесної конкуренції на ринку. Підвищення соціальної привабливості аптечного закладу в сучасних умовах. Розробка пакету соціальних ініціатив для аптечного закладу: механізм надання знижок окремим категоріям населення, картки постійних клієнтів, програми лояльності, накопичувальні бонуси та ін. Участь фармацевтичних підприємств у благодійних і гуманітарних проектах.

Тема 15. Роль фармацевтичного працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні. Залік

Зміни економічного, політичного та соціального становища в Україні, які відбуваються останнім часом, вимагають кардинальних змін у практичній фармації і, відповідно, у фармацевтичній освіті й науці. У зв'язку із цим роль фармацевтичного працівника у системі безпечного і раціонального використання ліків розширилася й суттєво змінилася. Для ефективного виконання своїх обов'язків фармацевт повинен бути належним чином підготовлений до контакту з пацієнтом, враховуючи його поведінку та психологію. Розуміння соціоповедінкових аспектів в процесі лікування є важливим для досягнення оптимальних клінічних та гуманістичних результатів від фармакотерапії.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4 - бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну діяльність під час вивчення навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем з додаванням балів за індивідуальне завдання здобувача, але не більше 200 балів.

Розподіл балів за поточну діяльність

Номер модуля кін-ть навчальних год. кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання як виду СРС				
			5	4	3	2	5	4	3	2	
Модуль 1 90/3,0	1	12	15	14	10	0	20	11	10	-	130

*не оцінюється 1, 6, 8 заняття.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» на кількість тем у модулі дорівнює **200 балам (200=12*15+20)**.

Мінімальна кількість балів, з якою студент допускається до складання підсумкового контролю модуля – **130 бали (130=12*10+10)**.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але складає не більше 10 балів. Таким чином:

Оцінка «5» конвертується в 15 балів;

«4» – у 14 балів;

«3» – в 10 бали;

Результати навчання:

Загальні результати навчання:

ПРЗ 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРЗ 4. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності.

ПРЗ 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

Фахові результати навчання:

ПРФ 1. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРФ 6. Здійснювати комплекс організаційно-управлінських заходів щодо забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами й іншими товарами аптечного асортименту.

ПРФ 11. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків.

Кінцеві цілі вивчення навчальної дисципліни:

1. Проводити фармацевтичну опіку, при відпуску ЛЗ.
2. Надавати фармацевтичну інформацію.
3. Визначати побічну дію ліків.
4. Організувати процес надання фармацевтичної допомоги.
5. Аналізувати сучасний стан фармацевтичного забезпечення населення.
6. Використовувати нормативно-правові акти, які регламентують діяльність підприємств фармацевтичної галузі.
7. Пояснювати основні принципи Національної лікарської політики.
8. Характеризувати організаційну структуру фармацевтичної галузі та основні принципи державного регулювання фармацевтичної діяльності.
9. Тракувати вимоги міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності.

Опис дисципліни (окремо і послідовно описується кожний модуль за наведеною нижче схемою)

1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Аудиторні			С.р.	Інд.
Л	П	С				
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1 «Соціальна фармація»						
Тема 1-2. Теоретичні основи формування соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами.		2	4		4	
Тема 3. Соціально-економічні підходи до забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення		2	2		4	
Тема 4 Державні соціальні гарантії щодо забезпечення професійних прав, пільг та доходів фармацевтичних працівників			2		4	

Тема 5 Медичне страхування як складова соціальної політики держави.		2	2		6	
Тема 6 Соціальна відповідальність у професійній діяльності фахівців фармації			2		4	
Тема 7 Управління якістю фармацевтичного забезпечення			2		4	
Тема 8-9 Соціальна фармація і право. Фармацевтичне самоврядування. Гуманітарна і волонтерська допомога			4		4	
Тема 10. Соціальний маркетинг в умовах сучасного фармацевтичного ринку.		2	2		4	
Тема 11. Соціальна роль менеджменту у фармацевтичних організаціях.			2		4	
Тема 12. Соціально-фармацевтичні аспекти у наданні фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих			2		4	
13. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування.		2	2		4	
Тема 14 Соціальна відповідальність фармацевтичного бізнесу			2		4	
Роль фармацевтичного			2			

працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні. Залік						
Усього годин -	90	10	30		50	90

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Тема	К-ть год
МОДУЛЬ 1 «Соціальна фармація»		
1.	Теоретичні основи формування соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами. Сучасний стан та перспективи розвитку фармацевтичної галузі України	2
2.	Соціально-економічні підходи до забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення	2
3.	Медичне страхування як складова соціальної політики держави та механізм формування ефективної системи соціально-економічних відносин у суспільстві.	2
4.	Соціальний маркетинг в умовах сучасного фармацевтичного ринку.	2
5	Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування.	
РАЗОМ:		10

3. Тематичний план практичних занять

ДЕННА ФОРМА		
№ п/п	Тема	К-сть годин
МОДУЛЬ 1 « Соціальна фармація»		
1-2	Теоретичні основи формування соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами	4
3.	Соціально-економічні підходи до забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення	2
4.	Державні соціальні гарантії щодо забезпечення професійних прав, пільг та доходів фармацевтичних працівників	2
5	Медичне страхування як складова соціальної політики держави.	2
6	Соціальна відповідальність у професійній діяльності фахівців фармації	2
7	Управління якістю фармацевтичного забезпечення	2
8-9	Соціальна фармація і право. Фармацевтичне самоврядування. Гуманітарна і волонтерська допомога	4
10	Соціальний маркетинг в умовах сучасного фармацевтичного ринку.	2
11	Соціальна роль менеджменту у фармацевтичних організаціях.	2
12	Соціально-фармацевтичні аспекти у наданні фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих	2
13	Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування.	2

14	Соціальна відповідальність фармацевтичного бізнесу	2
15	Роль фармацевтичного працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні. Залік	2
Всього:		30

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

ДЕННА ФОРМА		
№ п/п	Тема	К-сть годин
МОДУЛЬ 1 « Соціальна фармація»		
1.	Теоретичні основи формування соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами	4
2.	Соціально-економічні підходи до забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення	2
3.	Державні соціальні гарантії щодо забезпечення професійних прав, пільг та доходів фармацевтичних працівників	2
4	Медичне страхування як складова соціальної політики держави.	2
5	Соціальна відповідальність у професійній діяльності фахівців фармації	2
6	Управління якістю фармацевтичного забезпечення.	2
7	Соціальна фармація і право. Фармацевтичне самоврядування. Гуманітарна і волонтерська допомога	4
8-9	Соціальний маркетинг в умовах сучасного фармацевтичного ринку.	2
10	Соціальна роль менеджменту у фармацевтичних організаціях.	2
11	Соціально-фармацевтичні аспекти у наданні фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих	2
12	Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування.	2
13	Соціальна відповідальність фармацевтичного бізнесу	2
14	Роль фармацевтичного працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні. Залік	2
Всього:		30

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	К-ть годин
МОДУЛЬ 1 «Соціальна фармація»		
1	Порівняльний аналіз основних положень світових наукових шкіл з проблем формування соціально-ефективної моделі надання фармацевтичної допомоги населенню.	4
2	Фармацевтичний сектор галузі ОЗ у світовому макроекономічному комплексі	2

3	Захист персональних даних у клінічних дослідженнях та відповідальність їх спонсорів	4
4	Концепція відповідального самолікування. Фармацевтична опіка	4
5	Законодавчо-нормативна база, що регламентує предметно-кількісний облік лікарських препаратів	4
6	Міжнародний досвід примусового ліцензування (реєстрації) запатентованих ЛЗ, як правового механізму забезпечення урядом держави доступності ліків для соціально небезпечних захворювань.	4
7	Ретроспектива становлення систем медичного страхування в країнах СНД.	2
8	Досвід формування законодавчої бази з впровадження та функціонування медичного страхування в Україні.	2
9	підтримка та допомога міжнародних організацій в сфері імунoproфілактики. Здійснення загальнодержавних заходів боротьби з онкологічними захворюваннями.	2
10	Накопичення резервів ЛЗ, ВМП та медичного обладнання для запобігання та ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.	4
11	Належні умови професійної діяльності, скорочений робочий день і додаткова відпустка.	4
12	Порядок вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги.	4
13	Типовий договір про закупівлю товарів (робіт або послуг) за державні кошти.	4
14	Етичні норми професійної поведінки фармацевтичних працівників при розробці новітніх фармацевтичних технологій.	4
РАЗОМ:		50

6. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
- Участь у наукових конференціях.
- Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
- Виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, муляжі, наочні приладдя, графологічні схеми практичних занять).
- Написання рефератів

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

Поточне оцінювання студентів по відповідних темах, в тому числі курсових і контрольних робіт, проводять за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінку «ВІДМІННО» виставляють у випадку, коди студент знає програму в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та чіткі відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності;

Оцінку «ДОБРЕ» виставляють за умови, коли студент знає всю програму і добре розуміє її, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках;

Оцінку «ЗАДОВІЛЬНО» виставляють студентів на основі його знань всього об'єму програми з предмету та задовільному рівні розуміння його. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінку «НЕЗАДОВІЛЬНО» виставляють у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам задовільної оцінки.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Конвертація кількості балів з фармацевтичного правознавства в оцінки за шкалами ECTS та 4-ри бальною (традиційною)

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у чотирибальну шкалу, так і у шкалу ECTS.

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Примітка Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки за модуль за необхідності.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«Е»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться деканатами для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «Е».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

8. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКА)

Змістовий модуль 1. Соціальна фармація.

2. Історичні етапи становлення соціальної економіки у фармації.
3. Основні принципи соціальної економіки у фармації.
4. Фармацевтичне забезпечення населення як складова соціально-економічної політики держави.
5. Моделі соціальної політики у світовій практиці та критерії їх визначення.
6. Характеристика чинної та перспективної моделей соціальної політики України.
7. Організація фармацевтичного забезпечення населення на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки.
8. Основні форми і методи організації фармацевтичного забезпечення населення у світовій практиці.
9. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фармації в країнах світу.
10. Проблеми сучасного стану розвитку фармсектору галузі ОЗ в Україні та світі.
11. Складові системи фармацевтичного забезпечення населення України.
12. Показники ефективності системи фармацевтичного забезпечення населення.
13. Методи та прийоми аналізу щодо визначення загальних тенденцій розвитку фармацевтичної галузі.

14. Основні тенденції, що склалися на фармацевтичному ринку України.
15. Пріоритетні напрямки реформування вітчизняної та світової фармації.
16. Державне регулювання процесів створення та проведення випробувань ЛЗ для забезпечення охорони здоров'я людини. Роль фахівців фармації у розробці та впровадженні ЛЗ у виробництво.
17. Міжнародні етичні принципи біомедичних досліджень із залученням людини. Загальні принципи проведення клінічних випробувань в Україні.
18. Основні вимоги до захисту досліджуваних. Інформована згода пацієнта на участь у клінічних випробуваннях.
19. Положення про комісію з питань етики. Центральна та локальні комісії з питань етики: склад, права, обов'язки та повноваження.
20. Моніторингування дотримання етичних та морально-правових принципів проведення клінічних досліджень.
21. Реєстрація лікарських засобів як механізм допуску до використання в Україні. Порядок проведення експертизи ЛЗ, що подається на державну реєстрацію або перереєстрацію.
22. Соціальні завдання та види Державних реєстрів фармацевтичної і парафармацевтичної продукції. Внесення (вилучення) інформації про лікарський засіб до Державного реєстру.
23. Державна система збору, наукової оцінки та контролю інформації про побічні реакції ЛЗ. Загальні принципи здійснення фармакологічного нагляду.
24. Джерела отримання та методи надання інформації про побічні реакції ЛЗ, критерії оцінки частоти їх розвитку, аналіз та оцінка інформації. 2
5. Класифікація ЛЗ у вітчизняній і зарубіжній практиці. Поняття критеріїв, глибини класифікацій та галузей застосування.
6. Класифікаційна система АТХ: структура, використання, недоліки.
27. Система АТХ-ДДД у дослідженнях з медичної та фармацевтичної статистики.
28. Порядок розрахунку ДДД для препаратів різних фармакологічних груп, типу терапії, категорії хворих.
29. Інформаційні джерела для визначення АТХ-ДДД для різних ЛП.
30. Практичне використання системи ДДД в побудові моделей фінансового забезпечення системи охорони здоров'я на макро- та макрорівнях.
31. «Медичне страхування як соціально-економічний механізм забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню».
32. «Роль і місце систем обов'язкового та добровільного медичного страхування у сучасній охороні здоров'я та фармації».
33. «Система обов'язкового та добровільного медичного страхування. Об'єкти, суб'єкти, принципи, функції».
34. «Порівняльна характеристика основних типів моделей медичного страхування. Їх переваги та недоліки».
35. «Основні етапи розвитку медичного страхування в США».
36. «Основні етапи розвитку медичного страхування в країнах Європи».
37. «Ретроспектива становлення систем медичного страхування в країнах СНД».
38. «Сучасний стан впровадження медичного страхування в Україні. Проблеми та перспективи».
39. «Аналіз ринку добровільного медичного страхування в Україні».
40. «Досвід формування законодавчої бази з впровадження та функціонування медичного страхування в Україні».
41. «Реформування системи охорони здоров'я та впровадження пілотних проектів, як механізм формування основи для впровадження ОМС в Україні».
42. «Державний, регіональний та локальний формуляри: досвід впровадження в Україні».
43. «Формулярна система в країнах Європи та СНД: ретроспектива, сьогодення,

перспектива».

Облік, статистична звітність та контроль за цільовим використанням гуманітарної допомоги.

44. Соціальні та організаційно-правові засади надання Україною гуманітарної допомоги іншим державам.

45. Соціальне партнерство як механізм реалізації соціально-економічних прав та інтересів працівників, роботодавців і виконавчої влади.

46. Нормативно-правове регулювання щодо дотримання професійних прав та забезпечення пільг для фармацевтичних працівників.

47. Державні соціальні гарантії у сфері доходів населення. Критерії встановлення розміру посадових окладів адміністративно-управлінського і фармацевтичного персоналу аптечних закладів.

48. Порядок нарахування різних видів виплат: заробітної плати основної, за роботу у святкові дні, за понаднормову працю, сумісництво, керівництво виробничою практикою, відпускних, допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

49. Порядок нарахування, утримання та сплати єдиного соціального внеску фізичними та юридичними особами.

50. Оподаткування доходів населення. Особливості застосування податкової соціальної пільги відносно окремих видів доходів.

51. Морально-етичні проблеми у фармацевтичному забезпеченні населення лікарськими засобами. Вимоги до професійної діяльності фармацевтичного працівника.

52. Поняття етики у фармацевтичній діяльності. Принципи фармацевтичної етики.

53. Сфери діяльності та система взаємовідносин у практичній роботі фармацевтичного працівника. Відмінні риси фармацевтичної діяльності на сучасному етапі розвитку фармацевтичної галузі.

54. Міжнародний досвід розробки та впровадження етичних кодексів фармацевтичних працівників. Загальні принципи етичних кодексів фармацевтів.

55. Принципи побудови етичних кодексів в міжнародній практиці.

56. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України: законодавча база, структурні розділи Кодексу.

57. Механізм дії (саморегуляції) Етичного кодексу фармацевтичних працівників. Основні принципи функціонування Комітету з етики.

58. Сфера дії Етичного кодексу фармацевтичних працівників та відповідальність за порушення.

59. Наукова інформація: теорія та практика. Система науково-медичної інформації. Система фармацевтичної інформації (ФІ): державний, регіональний та організаційний рівні.

60. Належна практика закупівель (GPPP). Значення дотримання стандарту GPPP при організації закупівель ЛЗ за бюджетні кошти.

9. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКА)

1. Опрацювати алгоритм розрахунку роздрібних цін на лікарські засоби та інші аптечні товари з врахуванням нормативних та ринкових підходів до ціноутворення. 2
2. Промодельовати ринковий підхід до ціноутворення на аптечні товари.
3. Встановити роздрібні ціни для фармацевтичних товарів.
4. Встановити граничні роздрібні ціни з ПДВ для лікарських засобів, які відпускаються за пільговими та безкоштовними рецептами, приватним та державним лікувальнопрофілактичним закладам.

5. Оформити документи на оплату ліків, відпущених на пільгових та безоплатних умовах. Розрахувати податкову знижку для працівників аптек при умові оплати за навчання, лікування, благодійні внески та ін.
6. Опрацювати алгоритм фармацевтичної опіки при відпуску з аптеки медичних виробів та супутніх аптечних товарів.
7. Опрацювати алгоритм надання фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих (пацієнтам онкологічного профілю, паліативним хворим, з орфанними захворюваннями).
8. Скласти пакет «соціальної привабливості» аптечного підприємства.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й студента.

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Назва походить від двох слів: інформація й рецепція (сприйняття).
- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді.
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який переважає репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, узагальнення, класифікація).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Показує спосіб рішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети – розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення здобуває продуктивний характер.

- Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.

- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквиумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.

- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.

- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).

- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.

- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Ще одна класифікація методів побудована на основі виділення джерел передачі змісту:

- *Словесні*: джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)

- *Практичні методи*: Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправа, тренування, самоуправління).

- *Наочні методи*: джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

- У лекціях-дискусіях звичайно виступають два викладачі, що захищають принципово різні точки зору на проблему, або один викладач, що володіє артистичним дарунком перевтілення (у цьому випадку іноді використовуються маски, прийоми зміни голосу).

- Предметом дискусії можуть бути не тільки змістовні проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників групи. Результати таких дискусій (особливо коли створюються конкретні ситуації морального вибору) набагато сильніше модифікують поведінку людини, чим просте засвоєння деяких моральних норм на рівні знання.

- Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

В основі активних методів лежать:

- діалогічне спілкування, як між викладачем і студентами, так і між самими студентами;

- у процесі діалогу розвиваються комунікативні здатності;

- уміння вирішувати проблеми колективно;

- розвивається мова студентів.

Класифікація методів активного навчання для ВНЗ А.М. Смолкіна включає імітаційні й неімітаційні методи активного навчання .

Імітаційні методи – форми проведення занять, у яких учбово-пізнавальна діяльність побудована на імітації професійної діяльності.

Неімітаційні методи – способи активізації пізнавальної діяльності на лекційних заняттях.

Імітаційні методи діляться на ігрові й неігрові. *Ігрові методи* – проведення ділових ігор, ігрового проектування. *Неігрові методи* – аналіз конкретних ситуацій, рішення ситуаційних завдань і інші.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Державні складові навчально-методичного забезпечення:

- освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 226 «Фармація» у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет»,
- навчальний план підготовки фахівців.

Навчально-методичне забезпечення, розроблене БДМУ та кафедрою:

- робоча навчальна програми з дисципліни «Фармацевтичне право та законодавство» для студентів фармацевтичного факультету з підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація»;
- методичні розробки та вказівки до практичних занять з дисципліни (додаються);
- методичні вказівки для студентів з підготовки до самостійної позааудиторної роботи (додаються);
- тестові завдання з навчальної дисципліни для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу (додаються).

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Організація та економіка фармації. Ч 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – 360 с. – (Національний підручник).
2. Основи права та законодавства у фармації : нац. підруч. для студентів вищ. навч. закл. / А. А. Котвицька, І. В. Кубарева, О. О. Суріков, ін.; за ред. А. А. Котвицької. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. – 528 с. – (Національний підручник).
3. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – 360 с. – (Національний підручник)
4. Організація та економіка фармації. Ч. 2. Системи обліку в фармації : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, О. П. Гудзенко та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. – 416 с. – (Національний підручник)
5. Організація фармацевтичного забезпечення населення [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків : НФаУ, 2013. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см . – Систем. вимоги : Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з контейнера.

Допоміжна

1. Системи обліку у фармації [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, В. М. Чернуха та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків : НФаУ, 2013. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см . – Систем. вимоги : Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з контейнера.

10. Директива 2001/83/ЕС Европейського парламенту і Ради ЄС від 6.11.2001г. «О своде Директива 2001/83/ЕС «О Кодексе Европейского сообщества «Лекарственные средства для человека» от 6.11.2001г. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://apps.who.int/medicinedocs/documents/s17096e/s17096e.pdf>
11. Закон України «Про лікарські засоби» №123/96–ВР від 04.04.1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80>
12. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" №959-ХІІ від 16.04.91 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
13. Закон України „Про рекламу” від 03.07.1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>
14. Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 14.01.1998 р. №16/98-ВР [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>
15. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>
16. Закон України «Про страхування» від 7.03.1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
17. Закон України від 8.09.2011 р. № 3718-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фальсифікації ЛЗ» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3718-17>
18. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори» в редакції Закону від 22.12.06 р. №530-V [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>
19. Закон України від 06.09.05 р. № 2806-IV «Про дозвільну систему в сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>
2. Основи економіки фармації [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків : НФаУ, 2013. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см . – Систем. вимоги : Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з контейнера.
20. Кримінальний Кодекс України від 5.04.2001 р. № 2341-III (ст. 307-309, 311-313, 318-320). [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
21. Постанова КМУ №1303 від 17.08.1998 р. „Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску ЛЗ за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF>
22. Постанова КМУ №770 „Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів” від 6.05.2000 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>
23. Постанова КМУ №589 від 3.06.2009 р. „Про затвердження Порядку здійснення діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/589-2009-%D0%BF>
24. Постанова КМУ № 756 «Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності» від 4.07.2001 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/756-2001-%D0%BF>
25. Наказ МОЗ України №360 від 19.07.05 р. „Правила виписування рецептів та вимог-замовлень на ЛЗ і виробу медичного призначення”. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20050719_360.html

26. Наказ МОЗ України №185 від 17.05.2001 р. „Про затвердження критеріїв визначення категорії відпуску лікарських засобів” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0464-01>
27. Наказ МОЗ України № 490 „Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів” від 17.08.2007 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1007-07>
28. Наказ МОЗ України №809 від 22.11.2011р. «Про затвердження Порядку встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0126-12>
29. Наказ МОЗ України № 677 від 29.09.2014 р. «Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1515-14>
3. Громовик Б.П., Гасюк Г.Д., Левицька О.Р. Фармацевтичний маркетинг: Теоретичні та прикладні засади.- Вінниця: Нова книга, 2004. – 464 с.
30. Наказ МОЗ України №11 від 21.01.2010 р. "Про затвердження Порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в закладах охорони здоров'я України" [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0347-10>
31. Наказ МОЗ України № 812 від 7.10.2012 р. „Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках”.[Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12>
32. Наказ МОЗ України №275 «Інструкція із санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів» від 15.05.2006 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0642-06>
33. Наказ МОЗ України №723 „Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібно торгівлі лікарськими засобами” від 31.10.2011 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1420-11>
34. Наказ МОЗ України №284 „Про затвердження протоколів провізора (фармацевта)” від 16.05.2011 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20110516_284.htm
35. Наказ МОЗ України №44 “Про організацію зберігання в аптечних установах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення” від 16.03.1993 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/91510>
36. Настанова «Лікарські засоби. Належна практика дистрибуції. СТ-Н МОЗУ 42-5.0:2008»
Наказ МОЗ України №95 від 16.02.2009 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20090216_95.html
37. Немченко А.С., Косяченко К.Л., Немченко О.А. Ціноутворення на лікарські засоби: монографія (видання 2-ге, доповн. і перероб). – Х., 2012. – 304 с.
38. Панфілова Г.Л., Немченко А.С., Немченко О.А. Організація фармацевтичної допомоги населенню в умовах медичного страхування. – Х., 2009.
4. Менеджмент у фармації / О.Є.Кузьмін, Б.П.Громовик, Г.Д.Гасюк, О.Р.Левицька, О.Г.Мельник.- Вінниця: Нова книга, 2005. – 448 с.
5. Фармацевтичний маркетинг. Навчальний посібник. Б. Громовик, Г. Гасюк, Л. Мороз, Н. Чухрай. – Львів: Наутілус, 2000 – 320 с. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації / За ред. проф. Б.П.Громовика та доц. С.І.Терещук. – Вінниця, Нова книга, 2009. – 816 с.
6. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації / За ред. проф. Б.П.Громовика та доц. С.І.Терещук. – Вінниця, Нова книга, 2009. – 816 с. 12. Громовик Б.П. Організація роботи аптек: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – 3-тє вид., доопр.та доповн. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 288 с

7. Конституція України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-IV [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Інформаційні ресурси

Система дистанційного навчання Moodle (<http://moodle.bsmu.edu.ua>)

1. Про організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення [Електронний ресурс] : наказ МОЗ **Офіційні сайти та інформаційні портали:** України від 16.03.1993 № 44. – Режим доступу : URL : <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2028> – Міністерство здоров'я України. 6. Фармацевтичне правознавство у схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. А. Котвіцька, І. В. Кубарева, О. О. Суріков та ін. – Х. : НФаУ, 2015. – 112 с.
2. Про затвердження Порядку встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України [Електронний ресурс] : наказ МОЗ України від 22.11.2011 № 809 (у ред. Наказу МОЗ від 12.12.2014 № 954). – Режим доступу : URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0126-12> – Верховна Рада України.
3. Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі [Електронний ресурс] : наказ МОЗ України від 29.09.2014 № 677. – Режим доступу : URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1515-14> – Верховна Рада України